

Norecopa
Veterinærinstituttet
Postboks 8156 Dep.
0033 Oslo

www.norecopa.no

16. februar 2008

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

SVAR PÅ HØRING OM NY DYREVELFERDSLOV

Norecopa er som kjent Norges nasjonale plattform for alternativer til dyreforsøk. Organisasjonen ble stiftet 10. oktober 2007, og driften er nå godt i gang.

Norecopa har ikke blitt invitert til å besvare høringen om utkast til ny dyrevelferdslov, men vi vil likevel tillate oss å sende innspill.

Vi ber om at Norecopa fra nå av settes på departementets liste over høringsinstanser. Både høringer om dyrevelferd, mattrygghet, forvaltning og organisering m.v. kan være av interesse for Norecopa.

På grunn av begrensede ressurser er våre kommentarer denne gangen i hovedsak begrenset til å gjelde dyreforsøk (§ 13) og spørsmål om tilsynsmodell.

Høringsnotatets del II :

Plattformens aktivitet omtales i **Del II - sentrale deler av utkastet** på side 55. Her slås det fast at plattformen 'skal ikke drive egen forskningsaktivitet, og skal heller ikke forvalte forskningsmidler.'

I forbindelse med vurdering av St.meld. nr. 12 (2002–2003) uttalte Næringskomiteen om en Plattform og et fond for alternativer til dyreforsøk:

"Komiteen ber også Regjeringen følge opp etableringen av en nasjonal plattform med et forsknings- og utviklingsfond etter svensk modell." (Innst. S. nr. 226 2002–2003)

Uttalelsen var enstemmig.

Hvorvidt det skal avsettes egne fondsmidler til forskning på alternativer til dyreforsøk, og hvordan utdelingen av disse eventuelt skal organiseres, er et politisk

spørsmål. Mattilsynet har tidligere utredet hvordan et fond kan opprettes. Skal det tas endelig stilling for eller mot et slikt fond, bør saken utredes nærmere.

Norecopa kan ikke se at omtalen i merknadene har direkte sammenheng med lovutkastet, siden ingen av de foreslåtte bestemmelsene nevner Plattformen eller dens aktivitet. **Vi mener derfor at avsnittet bør strykes.**

Vi bemerker avslutningsvis at Norecopa er en selveiende organisasjon. Organisasjonen kan derfor ikke pålegges av departementene å ikke opprette et fond. Hvorvidt staten skal bidra til et eventuelt slikt fond, er opp til Stortinget som bevilgende myndighet.

§ 3 Generelt

Norecopa støtter ordlyden i lovforslaget. Vi mener det er særlig viktig å opprettholde prinsippet om at dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger (tilsvarende gjeldende dyrevernlov § 2). Dette er spesielt relevant i forbindelse med bruk av forsøksdyr, der det ofte kan være tvil om hvilken betydning et planlagt forsøk vil få for dyrene.

§ 13 Bruk av dyr i forsøk og undervisning

Norecopa er tilfreds med at de ”3 R’ ene” (Refinement, Reduction, Replacement) er inntatt i ordlyden.

Vi mener likeledes det er et stort fremskritt at dyregrupper som omfattes av dyreforsøk, men hittil har falt utenfor definisjonen, nå skal inkluderes. Vi vil påpeke at dyr som brukes i undervisning bør gis tilsvarende vern som forsøksdyr.

Norecopa støtter også forslaget om en hjemmel for å forby visse typer dyreforsøk. Aktuelle kategorier er kosmetikktesting, bruk av aper, ascitesproduksjon og forsøk med sterke vedvarende smerter.

Norecopa mener likevel at lovutkastet er noe ufullstendig. Flere sentrale prinsipper er utelatt, se under. Videre etterlyser vi presiseringer på flere punkter.

Cost-benefit analyse

Det bør fastslås i lovteksten at alle planer om dyreforsøk skal evalueres grundig både faglig og etisk, for eksempel gjennom en ”cost-benefit” analyse.

Med en cost-benefit analyse vil alle dyreforsøk bli vurdert etter mest mulig like etiske kriterier. Dersom viktig faglig informasjon mangler, vil dette bli synliggjort under prosessen. Cost-benefit analyser, som allerede er i bruk i England, kan dermed bidra både til bevisstgjøring og opprettholdelse av sentrale rettssikkerhetsgarantier som rettferdighet og forholdsmessighet. Konklusjonen vil naturligvis uansett måtte bero på en konkret vurdering av den enkelte søknad.

Humane endepunkter

Generelt har det vært manglende fokus på og et problem med å få til humane endepunkt på de forsøk som gjennomføres. Det bør derfor også fastslås at alle dyreforsøk som godkjennes, skal ha et klart humant endepunkt - forhåndsbestemte kriterier for å fastslå når dyret skal avlives. Humane endepunkt kan sies å falle

innenfor begrepet ”refinement” og det forhold at dyr som brukes i forsøk skal belastes minst mulig. Siden området likevel oppleves som problematisk og fordi det er av så avgjørende betydning for velferden til mange forsøksdyr, bør det synliggjøres i lovteksten. Alternativt kan kravet til humane endepunkter nevnes i forarbeidene, men da forutsatt at dette gjøres med en henvisning til at krav til endepunkt skal forskriftsfestes i forskrift om forsøk med dyr som d.d. er under revidering.

Følgende endring av lovteksten foreslås av den grunn (uthevet skrift):

§ 13. *Bruk av dyr i forsøk og undervisning*

For å kunne avle, holde, formidle, avlive eller bruke dyr til forsøk eller til undervisning i annet enn alminnelig stell og håndtering, skal både institusjonen og den ansvarlige for den aktuelle aktiviteten ha tillatelse fra tilsynsmyndigheten.

Tillatelser etter første ledd kan ikke gis hvis formålet kan oppnås uten bruk av dyr, eller hvis dyrene kommer i fare for å lide uforholdsmessig mye. Det skal ikke benyttes flere dyr enn nødvendig, og dyrene skal belastes minst mulig, **herunder skal humane endepunkt være forhåndsbestemt. En faglig og etisk evaluering skal gjennomføres for å dokumentere at planer om forsøk oppfyller vilkårene gitt i og i medhold av denne loven.**

Kongen kan gi nærmere forskrifter om bruk av dyr i forsøk og undervisning, herunder om forbud mot visse typer forsøk, om forbud mot bruk av visse dyrearter i forsøk, om tillatelse og om unntak fra krav om tillatelse.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i kapittel II, III og IV i denne loven for bruk av dyr i forsøk.

Tvil skal komme dyrene til gode

Det bør gjøres klart i forarbeidene at eventuell tvil skal komme dyret til gode. På dette punktet bør det vises til lovutkastet § 3.

Transgene dyr

Den økende bruken av transgene dyr bør omtales nærmere i forarbeidene. Enkelte transgene dyrelinjer er sannsynligvis upåvirket av inngrepet, mens andre er produsert nettopp som modeller for ubehagelige eller smertefulle tilstander.

Etter gjeldende rett er kontrollen med transgene dyr utilstrekkelig. Dette skyldes blant annet at uventede bivirkninger under utvikling av transgene dyrelinjer sjelden beskrives i søknader eller publisert materiale, og dermed ikke alltid vurderes i forbindelse med søknader.

Norecopa mener det bør fastslås i forarbeidene at transgene dyr omfattes av bestemmelsene om forsøksdyr, og at dette gjelder både utviklingen av transgene dyrelinjer og senere bruk og avl av transgene dyr.

Kompetansekrav i forbindelse med dyreforsøk

Dagens dyrevernlov er uklar når det gjelder ikke-veterinærers rett til å drive anestesi og kirurgi i forsøksdyrsammenheng. Norecopas standpunkt er at forsøksdyr i denne sammenheng ikke skal ha dårligere vern enn andre dyr. Følgelig bør dyrehelsepersonelloven § 18 gjelde også i forhold til forsøksdyr. Dette bør fastslås i forarbeidene.

Det bør videre presiseres i forarbeidene at alle personer som planlegger, bruker, stiller eller fører tilsyn med forsøksdyr skal ha gjennomgått tilstrekkelig opplæring før de arbeider selvstendig.

Henvvisning til Europarådskonvensjonen om beskyttelse av forsøksdyr

For øyeblikket er EUs direktiv om beskyttelse av forsøksdyr, 86/609 EEC, under revisjon.¹ Europarådsanbefalingen om beskyttelse av forsøksdyr ETS 123 er nettopp oppdatert med nytt vedlegg om hold av forsøksdyr (appendix A).² Erfaring tilsier at EUs og Europarådets regelsett på dyrevernområdet utvikles i relativt stor overensstemmelse med hverandre. Norge er bundet av både ETS 123 og 86/609 EEC. ETS 123 er en så viktig rettesnor for det norske forsøksdyrmiljøet at den bør nevnes i dyrevelferdsloven eller forarbeidene. I dag nevnes bare en del av den i forskrift om forsøk med dyr.

Lovfesting av plattform og pengefond

Det bør lovfestes at Norge skal ha en nasjonal plattform for alternativer til dyreforsøk og et statlig, politisk uavhengig pengefond for FoU-arbeid innenfor de 3 R' ene.

Tilsynsmodell

Norecopa er bekymret over at Mattilsynet lovfestes som tilsynsorgan for dyrevelferd uten at ressursituasjonen er nærmere utredet. Etter vår oppfatning kan Mattilsynet ikke pålegges flere tilsynsoppgaver uten at dette går vesentlig utover kvaliteten på tilsynet. Det er en kjensgjerning at ressursituasjonen hva angår tilsyn med dyrevern allerede er stram. Norecopa ønsker ikke at tilsynet med forsøksdyr skal legges inn under Mattilsynet uten at det samtidig tilføres tilstrekkelige ressurser.

Forsøksdyrutvalget har over lengre tid vært så underbemannet at vi finner situasjonen faglig uakseptabel. Den uholdbare ressursituasjonen er gjentatte ganger påpekt av Forsøksdyrutvalget selv.³

For at forvaltningen av dyreforsøk skal kunne utføres på et forsvarlig nivå, behøves tilførsel av betydelige ekstra ressurser. Dette gjelder uavhengig av hvilket organ som skal utføre tilsynet og forestå saksbehandlingen.

Norecopa mener de alternative tilsynsmodellene for dyreforsøk bør utredes grundig i forbindelse med utarbeidelse av ny forsøksdyrforskrift. Hovedutfordringene er:

- Å sikre nasjonal harmonisering. Det er ca. 60 forsøksdyravdelinger i Norge, spredt over flere fylker. Regelverket bør praktiseres likt overfor alle.
- Å klargjøre ansvarsfordelingen. Med dagens ordning delegerer Forsøksdyrutvalget forvaltningsmyndighet til en "ansvarshavende" ved hver forsøksdyravdeling. Den ansvarshavende, som er ansatt ved forsøksdyravdelingen, kommer dermed i en dobbeltrolle som

¹ Council Directive 86/609/EEC of 24 November 1986 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States regarding the protection of animals used for experimental and other scientific purposes.

² European Convention for the Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and other scientific Purposes, European Treaty Series no. 123.

³ Brev fra Forsøksdyrutvalget til Mattilsynet 31.05.2007 og 31.12.2005.

myndighetsutøver og kollega av forskerne som vedkommende skal kontrollere. Den nye forvaltningsordningen bør forhindre slike rolleblandinger. Ordningen bør bidra til å klargjøre at ansvaret for å overholde offentlige regler ligger hos forsøksdyrinstitusjonen, mens ansvaret for å kontrollere at reglene overholdes, ligger hos tilsynsmyndigheten.

- Å bidra til kompetanseheving. Kompetansemiljøet på området dyreforsøk og velferd er lite i Norge. Det bør ikke splittes opp, men snarere styrkes slik at det kan ekspandere og slik at kompetansen kan økes.

Norecopa vil avslutningsvis påpeke at forbedret dyrevelferd i mange sammenhenger gir forbedret vitenskapelig kvalitet. En styrking av lovforslagets bestemmelser om forsøksdyr vil derfor være heldig også for forskningen som dyrene benyttes til.

Med vennlig hilsen

Adrian Smith
professor, sekretær